

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2005. gada 7. jūlijā*

Lieta C-147/03

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam, ko 2003. gada 31. martā cēla

Eiropas Kopienų Komisija, ko pārstāv V. Bogensbergers [*W. Bogensberger*] un D. Martins [*D. Martin*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

ko atbalsta

Somijas Republika, ko pārstāv A. Gimareša-Purokoski [*A. Guimaraes-Purokoski*] un T. Pinne [*T. Pynnä*], pārstāves, kas norādīja adresi Luksemburgā,

persona, kas iestājusies lietā,

* Tiesvedības valoda — vācu.

KOMISIJA/AUSTRIJA

pret

Austrijas Republiku, ko pārstāv H. Dosi [*H. Dossi*], E. Rīdls [*E. Riedl*], pārstāvji, kā arī K. Rūss [*C. Ruhs*] un H. Kasparovskis [*H. Kasparovsky*], juriskonsulti, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: piektās palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], kas veic otrās palātas priekšsēdētājas pienākumus, tiesneši K. Gulmans [*C. Gulmann*], J. Makarčiks [*J. Makarczyk*] (referents), P. Kūris [*P. Kūris*] un J. Klučka [*J. Klučka*],

ģenerālvokāts F. Dž. Džeikobss [*F. G. Jacobs*],
sekretāre M. F. Kontē [*M.-F. Contet*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2004. gada 25. novembrī,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus tiesas sēdē 2005. gada 20. janvārī,

pasludina so spriedumu.

Spriedums

- 1 Ar savu prasības pieteikumu Eiropas Kopienu Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, neveicot vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka citās dalībvalstīs iegūto vidējās izglītības diplomu īpašnieki varētu iegūt pieeju tās organizētajai augstākajai un universitātes izglītībai ar tādiem pašiem nosacījumiem kā Austrijā iegūto vidējās izglītības diplomu īpašnieki, Austrijas Republika nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek EKL 12., 149. un 150. pants.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienų tiesiskais regulējums

- 2 EKL 3. panta 1. punktā noteikts:

“Lai sasniegtu 2. pantā izvirzītos mērķus, Kopienas darbība saskaņā ar šajā Līgumā ietverto grafiku paredz:

[..]

q) veicināt kvalitatīvu izglītību un mācības, kā arī dalībvalstu kultūras uzplaukumu.”

3 EKL 12. panta 1. daļā noteikts:

“Piemērojot šo Līgumu un neskarot tajā paredzētos īpašos noteikumus, ir aizliegta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ.”

4 Saskaņā ar EKL 149. pantu:

“1. Veicinot dalībvalstu sadarbību un vajadzības gadījumā atbalstot un papildinot to rīcību, Kopiena sekmē pilnvērtīgās izglītības attīstību, pilnīgi respektējot dalībvalstu atbildību par mācību saturu un izglītības sistēmu organizāciju, kā arī kultūru un valodu dažādību.

2. Kopienas rīcības mērķi ir:

[..]

— veicināt studentu un mācībspēku mobilitāti, *inter alia* veicinot diplomu un mācību laika akadēmisku atzišanu;

[..].

3. Kopiena un dalībvalstis izglītības jomā sekmē sadarbību ar trešajām valstīm un kompetentām starptautiskām organizācijām, jo īpaši ar Eiropas Padomi.

[..]”

5 Visbeidzot, saskaņā ar EKL 150. pantu:

“1. Kopiena īsteno arodmācību politiku, kas atbalsta un papildina dalībvalstu rīcību, pilnīgi respektējot dalībvalstu atbildību par arodmācību saturu un organizāciju.

2. Kopienas rīcības mērķis ir:

[..]

— padarīt pieejamākas arodmācības un veicināt mācībspēku un mācāmo, un jo īpaši jaunatnes mobilitāti [..].”

Valsts tiesiskais regulējums

6 Likuma par universitātes izglītību (*Universitäts-Studiengesetz*, turpmāk tekstā — “*UniStG*”) 36. pantā ar nosaukumu “Īpašais diploms, kas dod pieeju universitātes studijām” (*Besondere Universitätsreife*) noteikts:

“1) Ir ne tikai jāuzrāda vidējās izglītības diploms, bet arī jāpierāda, ka ir izpildīti nosacījumi pieejai universitātes studijām attiecīgajā studiju ciklā, tostarp tiesības uz tūlītēju pieeju studijām, kādas ir noteiktas valstī, kas izsniegusi dokumentu, kas pierāda tiesības vispārējai pieejai studijām.

2) Kas attiecas uz Austrijā izsniegtiem vidējās izglītības diplomiem, papildus vidējās izglītības diplomu eksāmeņiem ir runa par eksāmeņiem, kas paredzēti *Universitätsberechtigungsverordnung* (noteikumos par pieeju universitātēm), kuri jānokārto, lai persona varētu tikt pieļauta studijām universitātē.

3) Ja studiju cikls, kurā persona vēlas sākt studijas Austrijā, valstī, kas izsniegusi dokumentu, nepastāv, jābūt izpildītiem šim ciklam atbilstošiem nosacījumiem pieejai tādām dokumentu izsniegušajām valstīm, kurās pastāvošam ciklam, kurš no satura viedokļa ir vistuvākais studiju ciklam, kurā persona vēlas sākt studijas Austrijā.

- 4) Federālajam ministram, izdodot noteikumus, ir tiesības noteikt personu grupas, kuru vidējās izglītības diplomu, nosakot īpašā diploma, kas dod pieeju universitātes studijām, esamību, tiek uzskatīti par izsniegtiem Austrijā vai nu sakarā ar šo personu tuvām personiskām saiknēm ar Austriju vai sakarā ar darbību Austrijas Republikas labā.

- 5) Pamatojoties uz dokumentu, kurš tiek uzrādīts, lai pierādītu vidējās izglītības diploma esamību, rektors pārliecinās par īpašā diploma, kas dod pieeju universitātes studijām, esamību attiecībā uz izvēlēto studiju ciklu.”

Pirmstiesas procedūra

- 7 1999. gada 9. novembrī Komisija Austrijas Republikai nosūtīja brīdinājuma vēstuli, kurā tā secināja, ka *UniStG* 36. pants ir pretrunā EKL 12., 149. un 150. pantam. Komisija lūdza Austrijas Republiku sniegt savus paskaidrojumus divu mēnešu laikā.

- 8 Ar 2000. gada 3. janvāra vēstuli Austrijas Republika atbildēja uz šo brīdinājuma vēstuli.

- 9 2001. gada 29. janvārī Komisija nosūtīja Austrijas iestādēm papildu brīdinājuma vēstuli, uz ko tās atbildēja ar 2001. gada 3. aprīļa vēstuli.

- 10 Nebūdama apmierināta ar Austrijas Republikas sniegtajām atbildēm, 2002. gada 17. janvārī Komisija Austrijas Republikai nosūtīja argumentētu atzinumu, aicinot to divu mēnešu laikā no šī atzinuma paziņošanas brīža veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka citās dalībvalstīs iegūto vidējās izglītības diplomu īpašnieki var iegūt pieeju tās organizētajai augstākajai un universitātes izglītībai ar tādiem pašiem noteikumiem kā Austrijā iegūto vidējās izglītības diplomu īpašnieki.

- 11 Neuzskatīdama 2002. gada 22. marta Austrijas valdības atbildi par apmierinošu, Komisija cēla šo prasību.

- 12 Ar 2003. gada 17. septembra Tiesas priekšsēdētāja rīkojumu Somijas Republikai tika atļauts iestāties šajā lietā Komisijas prasījumu atbalstam.

Par lūgumu atkārtoti sākt mutvārdu procesu

- 13 Ar 2005. gada 8. februāra lūgumu, kas Tiesā reģistrēts 2005. gada 15. februārī, Austrijas Republika lūdza atkārtoti sākt mutvārdu procesu. Savu lūgumu tā pamatoja ar informāciju, kas pēc tiesas sēdes parādījās plašsaziņas līdzekļos. Saskaņā ar šo informāciju, piecas Vācijas federālās zemes, sākot ar 2005./2006. gada ziemu, paredzēja ieviest reģistrācijas maksu EUR 500 apmērā. Reģistrācijas maksas ieviešanas rezultātā tiktu traucēta pieejas Austrijas augstākajai izglītībai regulējošā ietekme.

- 14 Turklāt atkārtota mutvārdu procesa sākšana ļautu Austrijas Republikai atbildēt uz ģenerālvokāta secinājumiem.
- 15 Šajā sakarā ir pietiekami atgādināt, ka Tiesas Statūti un Reglaments neparedz lietas dalībniekiem iespējas atbildei uz ģenerālvokāta secinājumiem iesniegt savus apsvērumus (skat. it īpaši 2000. gada 4. februāra rīkojumu lietā C-17/98 *Emesa Sugar, Recueil*, I-665. lpp., 2. punkts).
- 16 Kas attiecas uz otru argumentu, ko Austrijas Republika ir izvirzījusi mutvārdu procesa atkārtotai sākšanai, jāatgādina, ka saskaņā ar Reglamenta 61. pantu Tiesa var pēc savas iniciatīvas vai pēc ģenerālvokāta priekšlikuma, vai arī pēc lietas dalībnieku lūguma izdot rīkojumu par mutvārdu procesa atkārtotu sākšanu, ja tā uzskata, ka tā nav pietiekami informēta vai arī ka lieta ir iztiesājama, pamatojoties uz argumentu, ko nav apsprieduši lietas dalībnieki (skat. it īpaši 2003. gada 13. novembra spriedumu lietā C-209/01 *Schilling* un *Fleck-Schilling, Recueil*, I-13389. lpp., 19. punkts, un 2004. gada 17. jūnija spriedumu lietā C-30/02 *Recheio — Cash & Carry SA*, Krājums, I-6051, 12. punkts).
- 17 Tā kā šī lieta neatbilst nevienam no šiem diviem gadījumiem, Tiesa uzskata, ka nav jāizdod rīkojums atkārtoti sākt mutvārdu procesu.

Par pieņemamību

Lietas dalībnieku argumenti

- 18 Austrijas Republika lūdz atzīt prasību par nepieņemamu tādēļ, ka Komisija laikā starp pirmstiesas stadiju un prasības celšanu ir mainījusi procedūras priekšmetu.

Savā prasības pieteikumā Komisija apgalvo, ka prasība neattiecas uz Austrijas iestāžu veikto vidējās izglītības diplomu akadēmisko atzīšanu, lai gan argumentētajā atzinumā tā procedūras priekšmetu ir definējusi kā "jautājumu par to, vai Austrijas tiesiskais regulējums par citās dalībvalstīs iegūto diplomu akadēmisku atzīšanu un to īpašnieku pieeju augstākajai izglītībai ir saderīgs ar Kopienu tiesībām".

- 19 Pakārtoti Austrijas Republika lūdz atzīt par nepieņemamu pamatu par Austrijas iestāžu reglamentējošo varu, kas izriet no *UniStG* 36. panta 4. punkta, jo Komisija savā prasības pieteikumā pirmo reizi sniedz argumentāciju šajā sakarā.
- 20 Atbildot uz to, Komisija uzskata, ka pret Austrijas Republiku uzsāktās procedūras priekšmets ir palicis nemainīgs laikā starp pirmstiesas stadiju un prasības celšanu. Tā jo īpaši uzsver, ka savā Austrijas Republikai nosūtītajā papildu brīdinājuma vēstulē tā norādīja, ka procedūras priekšmets attiecas tikai uz Austrijas tiesību aktu saderību ar EK līgumu attiecībā uz citās dalībvalstīs iegūto dokumentu par pabeigtu vidējo izglītību īpašnieku pieeju augstākajai izglītībai, izslēdzot [jautājumu] par diplomu akadēmisko atzīšanu.
- 21 Kas attiecas uz *UniStG* 36. panta 4. punktu, Komisija uzsver, ka tā nav vēlējusies atsaukties uz jaunu iebildumu. Viņa tikai vēlējās pievērst Tiesas uzmanību faktam, ka šis noteikums, kas veido netiešu citu dalībvalstu pilsoņu diskrimināciju, aizstāj līdzīgu noteikumu, kas veidoja tiešu diskrimināciju pilsonības dēļ. To darīdama, Komisija nav atsaukusies uz jaunu iebildumu, bet tikai parādījusi, ka, ja arī tā akceptētu Austrijas argumentu, saskaņā ar kuru *UniStG* 36. pants neveido tiešu diskrimināciju, tad tas tomēr veido slēptu diskrimināciju.

Tiesas vērtējums

- 22 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka pirmstiesas procedūras mērķis ir attiecīgajai dalībvalstij dot iespēju, pirmkārt, izpildīt pienākumus, ko tai uzliek Kopienų tiesības, un, otrkārt, lietderīgi izmantot savus aizstāvības pamatus, lai aizstāvētos pret Komisijas izvirzītajiem iebildumiem (skat. it īpaši 2001. gada 10. maija spriedumu lietā C-152/98 Komisija/Nīderlande, *Recueil*, I-3463. lpp., 23. punkts, 2002. gada 15. janvāra spriedumu lietā C-439/99 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-305. lpp., 10. punkts, un 2003. gada 27. novembra spriedumu lietā C-185/00 Komisija/Somija, *Recueil*, I-14189. lpp., 79. punkts).
- 23 No tā izriet, ka dalībvalstij nosūtītā Komisijas brīdinājuma vēstule un vēlāk Komisijas sniegtais argumentētais atzinums nosaka strīda priekšmetu, ko vairs nevar paplašināt. Līdz ar to argumentētajam atzinumam un prasībai jābalstās uz identiskiem iebildumiem (skat. it īpaši 1988. gada 29. septembra spriedumu lietā C-191/95 Komisija/Vācija, *Recueil*, I-5449. lpp., 55. punkts, 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-139/00 Komisija/Spānija, *Recueil*, I-6407. lpp., 18. punkts, un iepriekš minēto spriedumu Komisija/Somija, 80. punkts).
- 24 Tomēr šī prasība nevar būt tik plaša, lai jebkurā gadījumā pieprasītu pilnīgu sakrītību starp iebildumu formulējumu brīdinājuma vēstulē, argumentētajā atzinumā un prasīgumos prasības pieteikumā, ja strīda priekšmets, kāds tas ir noteikts argumentētajā atzinumā, nav ticis paplašināts vai grozīts (skat. it īpaši iepriekš minētos spriedumus Komisija/Vācija, 56. punkts, Komisija/Spānija, 19. punkts, un Komisija/Somija, 81. punkts).
- 25 Jāatzīst, ka šajā lietā Komisija laikā starp pirmstiesas un tiesas stadiju nav grozījusi strīda priekšmetu. Savā prasības pieteikumā Komisija ir formulējusi iebildumus un

pamatus, kas ir identiski abās brīdinājuma vēstulēs un argumentētajā atzinumā minētajiem. Tādējādi Austrijas Republika tika pienācīgi informēta par Kopienu tiesību pārkāpuma, uz ko atsaucas Komisija, raksturu un precīzāk — par attiecīgā valsts noteikuma netieši diskriminējošo raksturu attiecībā uz nosacījumiem studentu, kas ir citu dalībvalstu vidējās izglītības diplomu īpašnieki, pieejai Austrijas augstākās un universitātes izglītības sistēmai.

- 26 Kas attiecas uz iebildumu par *UniStG* 36. panta 4. punktu, Komisija ir skaidri norādījusi, ka tā piemin to tikai tādēļ, lai parādītu, ka šis punkts aizstāj līdzīgu noteikumu, kas bija tieši diskriminējošs. Tādējādi nav runa par jaunu iebildumu.
- 27 No tā izriet, ka Komisija nav savā prasības pieteikumā grozījusi vai paplašinājusi strīda priekšmetu un ka prasība ir pieņemama.

Par lietas būtību

Par Kopienu tiesību piemērošanas jomu

Lietas dalībnieku argumenti

- 28 Komisija uzskata, ka *UniStG* 36. pantā ietvertā diskriminācija attiecas tikai uz nosacījumiem pieejai Austrijas augstākās un universitātes izglītībai, kas, pēc Komisijas domām, ietilpst Līguma materiālās piemērojamības jomā.

- 29 Arī Somijas Republika tāpat kā Komisija uzskata, ka prasība attiecas tikai uz citā dalībvalstī iegūto diplomu īpašnieku pieejas nosacījumiem Austrijas augstākajai izglītībai un ka tā neskar jautājumu par diplomu akadēmisko atzīšanu.
- 30 Austrijas Republika apgalvo, ka *UniStG* 36. pants reglamentē vidējās izglītības diplomu atzīšanu pieejas Austrijas universitātēm mērķiem. Tā uzsver, ka diplomu akadēmiskā atzīšana augstākās vai cita līmeņa izglītības sāksanas vai turpināšanas mērķiem neietilpst Līguma piemērojamības jomā.

Tiesas vērtējums

- 31 Saskaņā ar EKL 12. panta 1. punktu, piemērojot Līgumu un neskarot tajā paredzētos īpašos noteikumus, ir aizliegta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ.
- 32 Kā Tiesa jau ir nospriedusi 1985. gada 13. februāra sprieduma lietā *Gravier* (293/83, *Recueil*, 593. lpp.) 25. punktā, nosacījumi pieejai arodmācībām ietilpst Līguma piemērošanas jomā (skat. arī 2004. gada 1. jūlija spriedumu lietā C-65/03 Komisija/Belģija, Krājums, I-6427. lpp., 25. punkts).
- 33 No judikatūras izriet arī, ka gan augstākā, gan universitātes izglītība veido arodmācības (skat. 1988. gada 2. februāra spriedumu lietā 24/86 *Blaizot*, *Recueil*, 379. lpp., 15.–20. punkts, un 1988. gada 27. septembra spriedumu lietā 42/87 Komisija/Belģija, *Recueil*, 5445. lpp., 7. un 8. punkts).

- 34 Šajā lietā *UniStG* 36. pants nosaka nosacījumus pieejai augstākajai vai universitātes izglītībai Austrijā. Šajā sakarā tas paredz, ka citās dalībvalstīs iegūto vidējās izglītības diplomu īpašniekiem papildus tam, ka tie atbilst vispārējiem nosacījumiem pieejai augstākajai vai universitātes izglītībai, jāpierāda, ka tie atbilst diplomus izsniegušās valsts noteiktajiem īpašajiem nosacījumiem pieejai izvēlētajam studiju virzienam, kuri dod tiešas pieejas tiesības šīm studijām.
- 35 Pastāvot šādiem apstākļiem, apstrīdētais noteikums jāaplūko, ņemot vērā Līgumu un it īpaši — EKL 12. pantā ietverto principu par nediskrimināciju pilsonības dēļ.

Par pamatu attiecībā uz Kopienu tiesību pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

- 36 Komisija apgalvo, ka tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi, kas nostiprinātas EKL 12. pantā, lai tās nezaudētu jebkādu lietderīgu ietekmi, nepieciešami ietver citās dalībvalstīs iegūto diplomu īpašnieku tiesības, ja viņu diploms ir ticis atzīts par līdzvērtīgu pieejas ieguvei tam pašam Austrijas augstākās vai universitātes izglītības studiju virzienam, netikt pakļautiem nosacījumiem, kādi netiek uzlikti skolniekiem, kas savu diplomu ieguvuši Austrijā.
- 37 Taču saskaņā ar *UniStG* 36. pantu citā dalībvalstī iegūto diplomu īpašnieku pieeja zināmiem Austrijas augstākās vai universitātes izglītības studiju virzieniem ir pakļauta nosacījumam, kuram nav pakļauti Austrijā iegūto vidējās izglītības diplomu īpašnieki.

- 38 Komisija uzskata, ka šis nosacījums veido netiešu diskrimināciju, jo, lai gan arī Austrijas pilsoņi, kas diplomu ir ieguvuši citā dalībvalstī, ir pakļauti šim pašam nosacījumam, tas skar vairāk citu dalībvalstu pilsoņus nekā Austrijas pilsoņus.
- 39 Somijas Republika tāpat kā Komisija uzskata, ka *UniStG* 36. pantā paredzētais nosacījums, kas neattiecas uz Austrijas vidējās izglītības diplomu īpašniekiem, ir pretrunā Kopienu tiesībām, it īpaši EKL 12. pantam.
- 40 Austrijas Republika apstrīd Komisijas analīzi, atbilstoši kurai pieeja augstskolas studijām Austrijā notiek saskaņā ar procedūru, kas sastāv no divām stadijām — pirmās, kurā uz vienlīdzīgiem pamatiem tiek atzīti diplomu, kas apliecina vidējo izglītību, un otrās, kurā tiek pārbaudīti citi nosacījumi. Patiesībā pieeja Austrijas universitātēm ir pakļauta vispārējās piemērotības un īpašās piemērotības universitātes studijām pārbaudei, un netiek izvirzīts nekāds cits nosacījums kā vien diploma, kas dod pieeju universitātes studijām, akadēmiska atzīšana.

Tiesas vērtējums

- 41 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru vienlīdzīgas attieksmes princips aizliedz ne tikai atklātu diskrimināciju pilsonības dēļ, bet arī visas slēptās diskriminācijas formas, kas, piemērojot citus atšķirības kritērijus, noved pie tāda paša rezultāta (skat. it īpaši 1974. gada 12. februāra spriedumu lietā 152/73 *Sotgiu, Recueil*, 153. lpp., 11. punkts, iepriekš minēto 2004. gada 1. jūlija spriedumu lietā Komisija/Belģija, 28. punkts, un 2005. gada 15. marta spriedumu lietā C-209/03 *Bidar*, Krājums, I-2119. lpp., 51. punkts).

- 42 Šajā lietā attiecīgie valsts tiesību akti nosaka, ka studentiem, kas savu vidējās izglītības diplomu ir ieguvuši citā dalībvalstī, nevis Austrijā, un kas vēlas uzsākt augstskolas vai universitātes studijas noteiktā Austrijas izglītības [sistēmas] studiju virzienā, ne tikai jāuzrāda savs diploms, bet arī jāpierāda, ka viņi atbilst nosacījumiem pieejai augstskolas vai universitātes studijām valstī, kurā viņi ieguvuši diplomu, tādiem kā, piemēram, sekmīga iestājekāmēna nokārtošana vai noteikta līmeņa sasniegšana iekļaušanai *numerus clausus*.
- 43 Tādējādi šķiet, ka *UniStG* 36. pants ne tikai paredz atšķirīgu attieksmi par sliktu studentiem, kas savu diplomu par vidējo izglītību ieguvuši citā dalībvalstī, nevis Austrijas Republikā, bet arī starp šiem pašiem studentiem atkarībā no dalībvalsts, kurā viņi ir ieguvuši savu vidējās izglītības diplomu.
- 44 Taču Līguma sniegtās iespējas brīvas personu pārvietošanās jomā nerasniedz pilnīgu rezultātu, ja persona tiek nostādīta nelabvēlīgā stāvoklī tādēļ vien, ka mēģina tās izmantot. Šis apsvērums ir īpaši nozīmīgs izglītības jomā, ņemot vērā mērķus, uz kuru sasniegšanu vērsts EKL 3. panta 1. punkts q) apakšpunkts un 149. panta 1. punkta otrais ievilkums, proti, veicināt audzēkņu un mācībspēku mobilitāti (skat. 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā *C-224/98 D'Hoop, Recueil*, I-6191. lpp., 30.–32. punkts).
- 45 Turklāt judikatūrā ir noteikts, ka Savienības pilsoņa statuss ir dalībvalstu pilsoņu pamatstatuss, kas tiem no šiem pilsoņiem, kas atrodas tajā pašā situācijā, neatkarīgi no viņu pilsonības un neskarot izņēmumus, kas šajā sakarā ir īpaši paredzēti, ļauj baudīt tādu pašu tiesisku attieksmi (2001. gada 20. septembra spriedums lietā *C-184/99 Grzelczyk, Recueil*, I-6193. lpp., 31. punkts, un iepriekš minētais spriedums *D'Hoop*, 28. punkts).

- 46 Tātad jāatzīst, ka attiecīgie tiesību akti nostāda nelabvēlīgā situācijā kādā dalībvalstī, kas nav Austrijas Republika, iegūto vidējās izglītības diplomu īpašniekus, jo viņi nevar iegūt pieeju Austrijas augstākajai izglītībai ar tādiem pašiem nosacījumiem kā līdzvērtīga Austrijas diploma īpašnieki.
- 47 Tādējādi *UniStG* 36. pants, lai arī tas ir piemērojams visiem studentiem bez izšķirības, var ietekmēt vairāk citu dalībvalstu nekā Austrijas pilsoņus, tādējādi ar šī noteikuma iedibināto atšķirīgo attieksmi veidojot netiešu diskrimināciju.
- 48 Līdz ar to attiecīgā atšķirīgā attieksme var tikt attaisnota tikai tad, ja tā pamatota ar objektīviem apsvērumiem, kas nav atkarīgi no skarto personu pilsonības un ir samērīgi ar mērķi, ko valsts tiesības leģitīmi tiecas sasniegt (1998. gada 24. novembra spriedums lietā *C-274/96 Bickel un Franz, Recueil*, I-7637. lpp., 27. punkts, un iepriekš minētais spriedums *D'Hoop*, 36. punkts).

Par diskriminācijas attaisnojumu

Lietas dalībnieku argumenti

— Par attaisnojumu, kas pamatots ar Austrijas augstskolu un universitātes izglītības sistēmas vienotības saglabāšanu

- 49 Austrijas Republika apgalvo, ka attaisnojums nevienlīdzīgai attieksmei EKL 12. panta piemērošanas jomā nav ierobežots ar sabiedriskās kārtības, sabiedrības drošības un

sabiedrības veselības pamatiem un ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru netiešas diskriminācijas gadījumos pastāv iespēja attaisnot diskrimināciju pilsonības dēļ.

- 50 Šajā sakarā Austrijas Republika atsauca uz Austrijas augstskolu un universitātes izglītības sistēmas vienotības saglabāšanu. Pēc analogijas balstīdamās uz Tiesas judikatūru, tā uzsver, ka, ja tā neņemtu vērā tiesības, kādas diplomu dod izsniegšanas valstī, tā varētu sagaidīt, ka liels skaits dalībvalstīs iegūtu diplomu īpašnieku mēģinātu iegūt universitātes vai augstskolas izglītību Austrijā un ka šī situācija izraisītu strukturāla rakstura, personāla un finansiāla rakstura problēmas (skat. 1998. gada 28. aprīļa spriedumu lietā *C-158/96 Kohll, Recueil, I-1931. lpp., 41. punkts*, un 2001. gada 12. jūlija spriedumu lietā *C-368/98 Vanbraekel u.c., Recueil, I-5363. lpp., 47. punkts*).
- 51 Komisija apgalvo, ka no Tiesas judikatūras, proti, no 1969. gada 15. oktobra sprieduma lietā *15/69 Ugliola (Recueil, 363. lpp.)* un 1995. gada 14. novembra sprieduma lietā *C-484/93 Svensson un Gustavsson (Recueil, I-3955. lpp.)*, izriet, ka diskriminējošu pasākumu var attaisnot tikai atkāpšanās iemesli, kas ir skaidri noteikti Līgumā, proti, sabiedriskā kārtība, sabiedrības drošība un sabiedrības veselība. Taču Austrijas Republika nav atsaukusies ne uz vienu no šāda veida iemesliem.
- 52 Turklāt atzīt, ka Austrijas tiesību aktus var attaisnot citi iemesli, kas nav skaidri paredzēti Līgumā, pēc Komisijas domām, nozīmētu laupīt jēgu netiešās diskriminācijas jēdzienam, kāds tas izriet no iepriekš minētā sprieduma *Sotgiu* lietā, proti, tā ir diskriminācija, kas, lai arī balstīta uz šķietami neitrālu kritēriju, noved pie tāda paša rezultāta kā diskriminācija pilsonības dēļ.

53 Turklāt Komisija uzsver, ka jebkurā gadījumā *UniStG* 36. pants pārkāpj samērīguma principu.

— Par attaisnojumu, kas attiecas uz Kopienu tiesību ļaunprātīgas izmantošanas novēršanu

54 Austrijas Republika atgādina, ka lietās, kurās pieņemts 1979. gada 7. februāra spriedums *Knoors* (115/78, *Recueil*, 399. lpp.) un 1990. gada 3. oktobra spriedums *Bouchoucha* (C-61/89, *Recueil*, I-3551. lpp.), Tiesa atzīmēja, ka dalībvalstij var būt leģitīma interese aizkavēt zināmu tās pilsoņu ļaunprātīgu izvairīšanos no to valsts tiesību aktu ietekmes arodmācību jomā, pateicoties iespējām, kas radītas saskaņā ar Līgumu, un ka Kopienu tiesības neļauj apiet valsts tiesību aktus arodmācību jomā.

55 Atbildot uz to, Komisija atgādina, ka 2002. gada 21. novembra spriedumā lietā *X un Y* (C-436/00, *Recueil*, I-10829. lpp.) Tiesa uzskatīja, ka ļaunprātīgas vai negodīgas rīcības esamība jāizvērtē individuāli katrā atsevišķā lietā un tai jābalstās uz objektīvu informāciju, un tiesību uz personu brīvu pārvietošanos izmantošana pati par sevi nevar tikt uzskatīta par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu (1999. gada 9. marta spriedums lietā *C-212/97 Centros*, *Recueil*, I-1459. lpp.).

— Par attaisnojumu, kas pamatots ar starptautiskiem līgumiem

56 Austrijas Republika uzsver, ka *UniStG* 36. pants atbilst Eiropas Padomes ietvaros noslēgtajiem līgumiem, šajā gadījumā — 1953. gada 11. decembra Eiropas

Konvencijai par universitāšu studiju periodu ekvivalenci (Eiropas Līgumu sērija, Nr. 15, turpmāk tekstā — “1953. gada konvencija”) un 1997. gada 11. aprīļa Eiropas reģiona konvencijai par tādu kvalifikāciju atzīšanu, kas saistītas ar augstāko izglītību (Eiropas Līgumu sērija, Nr. 165, turpmāk tekstā — “1997. gada konvencija”).

- 57 Komisija atgādina, ka saskaņā ar EKL 307. pantu Līgums neietekmē tiesības un pienākumus, ko uzliek nolīgumi, kurus pirms pievienošanās dienas viena vai vairākas dalībvalstis, no vienas puses, noslēgušas ar vienu vai vairākām trešām valstīm, no otras puses. Tomēr, ja minētie nolīgumi nesader ar Līgumu, attiecīgā dalībvalsts vai attiecīgās dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai novērstu konstatēto nesaderību.
- 58 Komisija atgādina arī Tiesas pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru, kaut arī EKL 307. pants ļauj dalībvalstīm attiecībās ar trešām valstīm ievērot pienākumus, kas tām izriet no starptautiskiem līgumiem, kas noslēgti pirms EK līguma, tas neļauj tām atsaukties uz no šādiem līgumiem izrietošām tiesībām attiecībās Kopienas ietvaros (1996. gada 2. jūlija spriedums lietā C-473/93 Komisija/Luksemburga, *Recueil*, I-3207. lpp., 40. punkts).
- 59 Tādējādi, pēc Komisijas domām, Austrijas Republika nevar atsaukties uz 1953. gada konvenciju. Kas attiecas uz 1997. gada konvenciju, arī uz to Austrijas Republika nevar atsaukties, jo tā ir noslēgta pēc Austrijas Republikas pievienošanās.

Tiesas vērtējums

— Par attaisnojumu, kas pamatots ar Austrijas augstskolu un universitātes izglītības sistēmas vienotības saglabāšanu

60 Jāatgādina, ka, kā tas ir secināts šī sprieduma 47. punktā, *UniStG* 36. pants veido netiešu diskrimināciju tiktāl, ciktāl tas var ietekmēt vairāk citu dalībvalstu nekā Austrijas studentus. Turklāt no mutvārdu procesa Tiesā izriet, ka Austrijas tiesību aktu mērķis ir ierobežot citās dalībvalstīs iegūto diplomu īpašnieku pieeju Austrijas universitātēm.

61 Taču, kā ģenerālvokāts to ir norādījis savu secinājumu 52. punktā, risinājums pārmērīgam pieprasījumam pēc pieejas zināmai izglītībai var būt nediskriminējošu pasākumu pieņemšana, tādu kā iestājeksāmena ieviešana vai minimālā līmeņa prasība, tādējādi ievērojot EKL 12. pantu.

62 Turklāt jāsecina, ka risks, uz ko atsaucas Austrijas Republika, nav raksturīgs tikai tās augstskolu un universitātes izglītības sistēmai, bet tas pastāv arī citās dalībvalstīs. Viena no šīm dalībvalstīm ir Beļģijas Karaliste, kas bija ieviesusi līdzīgus ierobežojumus, kuri tika atzīti par nesaderīgiem ar Kopienu tiesību prasībām (skat. iepriekš minēto 2004. gada 1. jūlija spriedumu lietā Komisija/Beļģija).

- 63 Jāpiebilst, ka valsts iestādēm, kas atsaucas uz atkāpi no personu brīvas pārvietošanās pamatprincipa, katrā atsevišķā gadījumā jāpierāda, ka viņu tiesiskais regulējums ir nepieciešams un samērīgs tā mērķa sasniegšanai, uz kuru tas ir vērsts. Attaisnojošajiem iemesliem, uz ko dalibvalsts var atsaukties, jābūt pievienotai šīs valsts pieņemtā ierobežojošā pasākuma piemērotības un samērīguma analīzei, kā arī precīzai informācijai, kas var pamatot tās argumentāciju (šajā sakarā skat. 2003. gada 13. novembra spriedumu lietā *C-42/02 Lindman, Recueil*, I-13519. lpp., 25. punkts, un 2004. gada 18. marta spriedumu lietā *C-8/02 Leichtle, Recueil*, I-2461. lpp., 45. punkts).
- 64 Šajā lietā Austrijas Republika ir aprobežojusies ar to, ka tā tiesas sēdē apgalvoja, ka medicīniskās izglītības jomā reģistrāciju daudzums varētu pieaugt, līdz pat piecām reizēm pārsniedzot pieejamo vietu skaitu, kas apdraudētu Austrijas augstākās izglītības sistēmas finansiālo līdzsvaru un līdz ar to — pašu tās pastāvēšanu.
- 65 Jāuzsver, ka Tiesai nav iesniegti nekādi aprēķini par citām izglītības jomām un ka Austrijas Republika atzina, ka tai nav citu datu šajā sakarā. Turklāt Austrijas iestādes ir atzinušas, ka attiecīgajam valsts noteikumam ir galvenokārt preventīvs raksturs.
- 66 Tādējādi jāatzīst, ka Austrijas Republika nav pierādījusi, ka bez *UniStG* 36. panta Austrijas izglītības sistēma vispār un augstākās izglītības sistēmas vienotība jo īpaši būtu apdraudētas. Tādējādi attiecīgie tiesību akti nav saderīgi ar Līguma mērķiem.

— Par attaisnojumu, kas attiecas uz Kopienu tiesību ļaunprātīgas izmantošanas novēršanu

- 67 Austrijas valdība, otrkārt, ir izvirzījusi attaisnojumu par to, ka dalībvalstīm jānovērš Kopienu tiesību ļaunprātīga izmantošana, uzsverot leģitīmo interesi, kāda var būt dalībvalstij, novērst to, ka, pateicoties saskaņā ar Līgumu radītajām iespējām, zināmi tās pilsoņi ļaunprātīgi izvairās no viņu valsts tiesību aktu ietekmes arodmācību jomā.
- 68 Saskaņā ar judikatūru ļaunprātīgas vai negodīgas rīcības esamība jāizvērtē individuāli katrā atsevišķā lietā un izvērtējumam jābalstās uz objektīvu informāciju (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā C-212/97 *Centros*, 24. un 25. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu X un Y, 42. un 43. punkts).
- 69 Tāpat jāatgādina, ka EKL 149. panta 2. punkta trešajā ievilkumā skaidri paredzēts, ka Kopienas rīcības mērķis ir veicināt studentu un mācībspēku mobilitāti, tai skaitā veicinot diplomu un mācību laika akadēmisku atzišanu. Bez tam EKL 150. panta 2. punkta otrajā ievilkumā noteikts, ka Kopienas rīcības mērķis ir padarīt pieejamākas arodmācības un veicināt mācībspēku un mācāmo, it īpaši jaunatnes mobilitāti.
- 70 Šajā gadījumā ir pietiekami konstatēt, ka Eiropas Savienības studenta, kas savu vidējās izglītības diplomu ir ieguvis citā dalībvalstī, nevis Austrijā, iespējas iegūt pieeju Austrijas augstskolu vai universitātes izglītībai ar tādiem pašiem nosacījumiem kā Austrijā iegūto diplomu īpašniekiem veido Līguma garantētās brīvas studentu pārvietošanās pašu būtību un tādējādi pašas par sevi nevar veidot šo tiesību ļaunprātīgu izmantošanu.

— Par attaisnojumu, kas pamatots ar starptautiskiem līgumiem

- 71 Austrijas Republika, treškārt, uzsver, ka *UniStG* 36. pants atbilst 1953. gada konvencijai un 1997. gada konvencijai.
- 72 Šajā sakarā jākonstatē, ka saskaņā ar EKL 307. pantu Līgums neietekmē tiesības un pienākumus, ko uzliek nolīgumi, kurus pirms pievienošanās dienas viena vai vairākas dalībvalstis, no vienas puses, noslēgušas ar vienu vai vairākām trešām valstīm, no otras puses. Tomēr un tiktāl, ciktāl minētie nolīgumi nesader ar Līgumu, attiecīgajai dalībvalstij vai attiecīgajām dalībvalstīm jāveic visi vajadzīgie pasākumi, lai novērstu konstatēto nesaderību.
- 73 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai arī EKL 307. pants ļauj dalībvalstīm attiecībās ar trešām valstīm ievērot pienākumus, kas tām izriet no starptautiskiem līgumiem, kas noslēgti pirms EK līguma, tas neļauj tām atsaukties uz no šādiem līgumiem izrietošām tiesībām attiecībās Kopienas ietvaros (skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Luksemburga, 40. punkts, un 2005. gada 1. februāra spriedumu lietā C-203/03 Komisija/Austrija, Krājums, I-935. lpp., 57.–59. punkts).
- 74 Tādējādi Austrijas Republika nevar attaisnojumam atsaukties ne uz 1953. gada konvenciju, ne, vēl jo vairāk, uz 1997. gada konvenciju, kas noslēgta pēc Austrijas pievienošanās [Eiropas] Savienībai.
- 75 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, jākonstatē, ka, neveicot vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka citās dalībvalstīs iegūto vidējās izglītības diplomu īpašnieki varētu iegūt pieeju Austrijas organizētajai augstākajai un universitātes

izglītībai ar tādiem pašiem nosacījumiem kā Austrijā iegūto vidējās izglītības diplomu īpašnieki, Austrijas Republika nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek EKL 12., 149. un 150. pants.

Par tiesāšanās izdevumiem

76 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriezt Austrijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums ir nelabvēlīgs, tad tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

- 1) **neveicot vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka citās dalībvalstīs iegūto vidējās izglītības diplomu īpašnieki varētu iegūt pieeju Austrijas organizētajai augstākajai un universitātes izglītībai ar tādiem pašiem nosacījumiem kā Austrijā iegūto vidējās izglītības diplomu īpašnieki, Austrijas Republika nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek EKL 12., 149. un 150. pants.**
- 2) **Austrijas Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

[Paraksti]